

Erityisasumispalvelujen myöntämisperusteet

Kuopion kaupunki järjestää erityisasumispalveluissa sosiaalihuoltolain (1301/2014) 21§:n mukaista asumispalvelua yli 18-vuotiaille henkilöille, jotka päihteistä johtuvien ja/ tai mielenterveydellisten tai muiden syiden vuoksi tarvitsevat erityistä tukea asumisessaan sekä asumisensa järjestämisessä. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista ja sisältävät sekä asumisen että palvelun. Asumispalveluja toteutettaessa henkilön yksityisyyttä, **itsemääräämisoikeutta** ja **osallisuutta oikeutta osallistumiseen** kunnioitetaan ja hän saa tarpeenmukaiset kuntoutus ja **sosiaali-** ja terveydenhuollon palvelut.

Erityisasumispalveluiden asumispalvelut ovat ajankohtaisia, kun muut toimenpiteet tai palvelut ovat riittämättömiä, **tai ne eivät ole oikea-aikaisia** turvaamaan asiakkaan palvelutarvetta. Palveluilla tuetaan tavoitteellisesti asiakkaan elämänhallintaa, mahdollisimman itsenäistä ja kodinomaista asumista yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Palveluita järjestettäessä huomioidaan asiakkaan voimavarat ja tuetaan asiakkaan osallisuutta elämän eri osa-alueilla. Toiminta perustuu kuntouttavaan ja valmentavaan työotteeseen. Myönnettävä asumispalvelu on pääsääntöisesti määräaikaista ja tavoitteena on aina asiakkaan mahdollisimman itsenäinen asuminen.

Erityisasumispalveluihin hakeutuminen käynnistyy yhteydenotolla erityisasumispalveluiden palveluohjaukseen. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukainen palvelutarpeen arviointi käynnistyy henkilön omasta, läheisen tai asiakkaan muun verkoston yhteydenotosta. Asia voi tulla vireille palvelutarpeen arviointipyynnönä tai suullisena/kirjallisena hakemuksena. Palvelutarpeen arviointi on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa asian vireille tulosta. Palvelutarpeen arvioinnin on käynnistyttävä 7 arkipäivän kuluessa asian vireille tulosta, mikäli henkilö on yli 75-vuotias tai saa Kelan ylintä hoitotukea. Palvelutarvetta selvittäessä otetaan huomioon asiakkaan tai hänen edustajansa sekä mahdollisten yhteistyötahojen näkemys. Palvelutarpeen arvioinnin tukena toimii erityisasumispalveluiden moniammatillinen työryhmä. Mikäli toisen kunnan asukas hakee palvelua Kuopiosta, hänen palvelutarvettaan arvioidaan yhteistyössä kotikunnan kanssa. Tällöin sovelletaan Kuopion kaupungin erityisasumispalveluiden myöntämisperusteita.

Asiakkaalle tehdään palvelutarpeen arvioinnin perusteella myönteinen tai kielteinen päätös. Asiakas voi hakea päätökseen muutoksenhakua. Palvelusta peritään Perusturva- ja terveyslautakunnan vahvistama asiakasmaksu. Kuopion kaupunki järjestää palvelut omana toimintana tai ostopalveluna. Kuopion kaupungin omat asumispalvelut ovat ensisijaisia suhteessa ostopalveluihin. Asiakkaan palvelutarpeen ja toimintakyvyn muuttuessa asiakkaalle myönnettyä palvelua voidaan muuttaa palvelutarvetta vastaavaksi tai palvelu voidaan päättää. **Palvelun päättämisen syynä voi olla myös asiakkaan sitoutumattomuus palveluun.** Asumispalvelun myönteinen päätös voidaan purkaa, jos asiakkaan toimintakyvyssä ja arjessa selviytymisessä tapahtuu sellainen muutos, että hänen palvelutarpeensa ei täytä enää erityisasumispalvelujen myöntämisperusteita.

Palveluita voidaan myöntää henkilölle, joka ei suoriudu ilman tukea tai ohjausta tavanomaisiksi katsotuista asumiseen liittyvistä arkipäiväisistä toiminnoista. Asumiseen liittyvät haasteet ~~Tuen tarve johtuu/~~voivat johtua ensisijaisesti psyykkisestä, sosiaalisesta tai kognitiivisesta toimintakyvyn vajeesta. Asiakkaan alentunut psyykkinen, sosiaalinen tai kognitiivinen toimintakyky voi ilmetä arjessa esimerkiksi aloitekyvyn ja toiminnanohjauksen haasteina tai psyykkisenä turvattomuutena. Asiakas tarvitsee tukea ja ohjausta asumiseen ja elämiseen liittyvissä **päivittäisissä** toiminnoissa, kuten arjen taitojen vahvistamisessa, kodin ulkopuolisissa asioinneissa, talouden hallinnassa, hoitosuhteisiin kiinnittymisessä, asianmukaisen lääkehoidon toteuttamisessa, **päihitteettömyydessä ja psyykkisen voinnin ylläpitämisessä. Asumisen tuki ja ohjaus toteutuvat yhteistyössä asiakkaan muun verkoston kanssa.** ~~kodin askareissa ja kodin siisteyden ylläpitämisessä, psyykkisen voinnin ylläpitämisessä, päihitteettömyydessä, sosiaalisissa suhteissa, tunteiden hallinnassa, kodin ulkopuolisissa asioinneissa, henkilökohtaisessa hygieniassa, lääkehoidon toteuttamisessa, talouden hallinnassa, tarvittaviin hoitosuhteisiin kiinnittymisessä.~~ Toimintakyvyn vaje voi näkyä **ilmetä** asumisen ongelmina, kuten toistuvana taloyhtiön sääntöjen, huoneenvuokralain tai paloturvallisuuden noudattamatta jättämisenä.

Diagnosoitu sairaus tai vamma ei itsessään määritä asiakkaan palvelutarvetta vaan ratkaisevaa on, miten se vaikuttaa arjessa toimimiseen ja ~~elämänhallintaan~~ **asumiseen**. Yksittäinen tuen tarve ei määritä asiakkaalle myönnettävää palvelua. Erityisasumispalveluiden asiakkuus tulee kyseeseen, mikäli asiakkaan osallistumista ja suoriutumista arjen- ja elämäntoiminnoista ei voida turvata muiden palveluiden keinoin.

Seuraavat tekijät eivät ole perusteita asumispalvelun myöntämiselle:

- o Pelkkä asunnottomuus, asunnon tarve tai asunnottomuuden uhka ilman osoitettavaa toimintakyvyn vajetta
- o Pelkkä somaattinen sairaus tai fyysisen toimintakyvyn vaje
- o Asunnon epätarkoituksenmukaisuus, kuten sijainti, vuokra tai koko
- o ~~Pelkkä asiakkaan~~ **Heikko** taloudellinen tilanne
- o Ensisijaisista palveluista tai apuvälineiden käytöstä kieltäytyminen
- o Pelkkä siivous-, ulkoilu- tai asiointiavun tarve
- o Turvallisuuden vaarantuminen toisen henkilön käytöksen vuoksi
- o Asiakkaan tai omaisten epärealistiset toiveet tai toiminta asiakkaan asumisratkaisuissa
- o Kuntoutuksen tai hoidon keskeneräisyys, joiden seurauksena toimintakyky voi parantua. Esimerkiksi psykiatrinen hoito tai päihdekuntoutus, joiden seurauksena toimintakyky voi parantua.

~~Erityisasumispalvelujen palvelu voidaan tuottaa asiakkaan kotiin tai palvelun yhteydessä asiakas asuu vuokralla palveluntuottajan asunnossa tai asumisyksikössä.~~ Asiakkaan palvelutarve määrittää sijoittumisen eri palveluluokkiin seuraavasti:

Kotiin annettava tuki

Kotiin annettavalla tuella tarkoitetaan asiakkaan vuokra- tai omistusasuntoon järjestettävää tukea. Kotiin annettava tuki on ensisijainen tukimuoto verrattuna muihin palveluluokkiin. Palvelulla tuetaan asumista sekä mahdollisimman itsenäistä selviytymistä.

Asiakkaalla on oma vuokra- tai omistusasunto tai asumishistoria huomioon ottaen realistinen mahdollisuus saada asunto **vapailta asuntomarkkinoilta**. Tuki on pääasiassa ohjauksellista ja valmentavaa. Asiakas selviytyy päivittäisistä toiminnoista pääasiassa ohjauksen ja tuen avulla. Asiakkaan tuen tarve on pääasiassa arki- ja päiväaikaista. Tukea voidaan tarvittaessa toteuttaa myös viikonloppuisin.

Tukiasuminen

Tukiasumisella tarkoitetaan vuokra-asumisen ja tukitoimien yhteensovittamista. Tuki-asumisessa **henkilö asiakas** on vuokrasuhteessa palveluntuottajaan. Tukiasuminen voi tapahtua asiakkaan yksilöllisten tarpeiden perusteella joko yhteisöllisessä tukiasumisessa (asumisyksikkö) tai hajautetussa tukiasumisessa, jossa asunto sijaitsee normaalissa asuntokannassa. **Hajautetussa Tukiasumisessa asuvalla henkilöllä asiakkaalla** voi olla vaikeuksia asumishistoriansa perusteella saada asuntoa vapailta asuntomarkkinoilta. **Tukiasuminen voidaan toteuttaa päihteettömänä tai päihteet sallivana. Yhteisöllinen tukiasuminen voidaan toteuttaa päihteettömänä tai päihteet sallivana. Hajautetussa tukiasumisessa tuetaan päihteettömyyteen, mutta päihteiden käyttö ei ole este palvelun saamiselle.** Tuki on pääasiassa ohjauksellista ja valmentavaa **sekä pääasiassa arki- ja päiväaikaisesti toteutuvaa. Tukea voidaan tarvittaessa toteuttaa myös viikonloppuisin.**

Palveluasuminen

Palveluasumisella tarkoitetaan **palveluasunnossa palveluntuottajan asiakkaalle vuokraamassa asunnossa** järjestettävää asumista ja palveluja. Palveluasumisen lähtökohdiana on, että asuminen omassa kodissa tai tukiasumisessa kattavien avohoidon keinojen ja turvateknologisten ratkaisuiden avulla ei ole mahdollista tai se ei ole onnistunut. **Asiakas tarvitsee välttämättä palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Toimintakyky asumisen ja arjen toiminnoissa on selvästi alentunut. Asiakkaan toimintakyky on selvästi alentunut.** Palveluihin **voi sisältyä** asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateriat-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Asiakas tarvitsee runsaasti seurantaa, ohjausta, valvontaa tai apua useita kertoja päivässä. Pääsääntöisesti asiakas selviää 1 henkilön avustamana. Asiakkaan avun tarve yöaikaan voi olla satunnainen. **Palvelu voidaan toteuttaa päihteettömänä tai päihteet sallivana.**

Tehostettu palveluasuminen

Tehostetulla palveluasumisella tarkoitetaan palveluntuottajan asiakkaalle vuokraamassa asunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Tehostetussa palveluasumisessa palveluja järjestetään asiakkaan tarpeen mukaisesti ympärivuorokautisesti. **Tehostetussa palveluasumisessa palvelun sisältö vastaa palveluasumista ja asiakkaalla korostuu myös yöaikainen tuen tarve. Tehostetun palveluasumisen sisältö vastaa muutoin palveluasumista, mutta tehostetun palveluasumisen asiakkailla on myös yöaikaisen tuen tarve.** Asiakkaan toimintakyky **asumisen ja arjen toiminnoissa** on merkittävästi alentunut ja asiakas tarvitsee runsaasti konkreettista apua päivittäisissä toiminnoissa

---

tai jatkuvaa valvontaa. Apua ei voida taata kevyemmän asumispalvelun turvin. Kognitiivisen ja psyykkisen tuen tarve on yleensä runsasta. Asiakas voi liikkua tai siirtyä itsenäisesti, apuvälineen turvin tai 1-2 hoitajan avustamana tai olla vuoteeseen hoidettava.

Vaativa tehostettu palveluasuminen

~~Vaativa tehostettu palveluasuminen on tarkoitettu henkilölle, joka tarvitsee tilapäisesti tehostettua palveluasumista runsaampaa apua, tukea ja valvontaa. Avuntarve rinnastuu ympärivuorokautiseen vierihoidtoon.~~

Tilapäinen asumispalvelu

Tilapäistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä asumispalvelua ~~apua~~. Palvelujen järjestämisen perusteena voi olla myös toimintakyvyn äkillinen alentuminen, toimintakyvyn kartoittaminen tai tarkoituksenmukaisen asuinpaikan odottaminen. **Tilapäistä asumista myönnettäessä erityisasumispalveluiden myöntämisperusteiden on täyttyvä. Tilapäinen asumispalvelu on päihteetöntä.**

Voimaantulo:

Perusturva- ja terveyslautakunta 17.12.2019 § XX
Nämä myöntämisperusteet tulevat voimaan 1.1.2020.
